

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
178

פרשת שמני-החודש

ביום שכלו הקמותיו

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל (ט, א). מובא בירושלמי יומא (פ"א ה"א) ובתורת כהנים (צו, מכילתא דמילואים לו) שבכל שבעת ימי המילואים שהחלו בכ"ג באדר היה משה מושח את המשכן ומעמידו ומפרקו ועוסק בעבודתו, וביום השמיני העמידו ולא פירקו. ועל כך נאמר (במדבר ז, א) "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן", ביום שכלו הקמותיו.

והקיימות - תקים

וביאר הרמב"ן (שמות מ, ב) שלא נצטוו משה בפירוש להעמיד המשכן ולפרקו בכל יום מימי המילואים, אלא שלמד כן ממה שצוה לו הקב"ה מחד (בשמות כו, ל) "והקיימות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר", ומאידך ציווהו "ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אוהל מועד", ש'תקיים' הוא לשון קבוע יותר מ'והקיימות', והוא מורה שתעמוד הקמתו, ולא תהיה כבעת נסוע המחנות שיורידו אותו הלויים ויפרקו אותו, ומכך הבין שתחילה יש לו לקיים 'והקיימות' שהוא להקים ולהוריד כבעת נסוע המחנות, ולאחר מכן ביום ראש חודש ניסן יקיים 'תקיים', שישאר קיים.

ומעשה ידינו כוננה

והיה הכל בכדי להראות לישראל שנתכפר להם עוון העגל, כמו שאמר הכתוב (ויקרא ט, כג) לאחר עבודת קרבנות המילואים "ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם", ופירש רש"י (שם) שברכו ואמרו להם "ויהי נועם ה' אליהנו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" (תהלים צ, יז). יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל שבעת ימי המילואים, שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עוון העגל. לכך אמר להם (ויקרא ט, ו) "זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'".

דמות מטות

ועיקר הדבר שבזה נעקר מישראל דרך הליצנות שגרמה לחטא העגל, מתוך שנוכחו כולם בצדקת משה שה' עימו. כי הנה כיצד יעלה על הדעת שאחר שראו את האלהים על הר סיני יבואו בסמוך לחטא חמור כל כך, ועוד, שאחר שראו כל אשר עשה משה בעבורם ביציאת מצרים ועל ים סוף ובמלחמת עמלק וכיוצא, כיצד באו לכדי כך שתיכף לאחר שבלבלם השטן והראה להם דמות מיטתו של משה בשמים, כמו שאמר רבי יהושע בן לוי במסכת שבת (בדף פט ע"א), לא רק שלא התאבלו על הסתלקותו, אלא אף הלכו ועשו מחולות לעגל, הלא טבע אנושי הוא להכיר טובה ולו במעט למי שגמל עימהם טובות רבות ועצומות כל כך, וישראל קדושים כיצד באו למידה כזו.

עומד ומשמש במרום

אמנם באמת כבר אמר שם רבי יהושע בן לוי שאף כאשר ערבכם השטן וטען להם שבא שש, לא השגיחו עליו, ולא הצליח בזה אלא מתוך שהראה להם דמות מיטתו של משה. ומשמעות הדבר, שהכניס בהם ארס הליצנות שמנהיגות משה הוא ככל אדם, וכאשר מת, הנה כבר אינו מנהיגם

יותר, ובזה נעשו כחסרי לב ולא נתנו ליכם על דבר הפשוט של הכרת הטוב הראוי למי שמסר נפשו בעבורם כל כך.

וכן הוא בכל דור, שבלא הדבקות הנצחיית בדעתו של משה אין מה שיגן על ישראל מליצנות הזו שהיא אם כל חטאת, וכפי שבאמת הוכיח סוף דבר שגניזת משה נעלמה היא מעין כל חי כמו שכתבה תורה בסוף ספר דברים, ועיקר הדבר הוא מפני שמנהיגותו נצחיית היא ועדיין עומד הוא ומשמש במרום כמו שאמרו במסכת סוטה (בדף יג ע"ב), ובכל דור ודור עומד הוא ומעורר רחמים עליהם, עד לגאולה השלימה שתהיה בזכותו כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר משפטים (בדף קכ ע"א) וכן אמר רשב"י בתיקונ"ז (בתיקון סט, דף קיא ע"ב).

וכאשר אין דבקים ישראל בדעתו הנצחיית של משה, על כך אמר רבי פנחס הכהן בר חמא בשמות רבה (ט, א) שמה שאמר ה' למשה (בדברים לא, טז) "הנך שוכב עם אבותיך, וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ", היה הדבר אחר מיתתו של יהושע. כי כאשר לימדם יהושע את דרכו ודעתו של משה והלכו ישראל אחריו, בזה נחשב היה משה כְּחַי אצלם, והיתה גלויה להם הדרך לילך אחר ה' ב"ה בנאמנות.

ותשחק ליום אחרון

וזו היתה מעלת ראש חודש ניסן שהקים אז משה את המשכן, ובזה נתקיים "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאווה ובוז" (תהלים לא, ט). כמו שאמרו בתנחומא (פקודי, יא) ובשמות רבה (נב, ב-ג) שבשעה שאמר הקב"ה למשה לעשות לו משכן, עסק משה בנדבת המשכן ומלאכתו ג' חדשים, תשרי מרחשון כסליו, והיה מונח ומפורק טבת ושבת ואדר, והיו ליצני ישראל אומרים וכי אפשר שהשכינה שורה על ידי בן עמרם.

ובאמת שהיתה מחשבתו ועצתו של הקב"ה להעמיד המשכן באחד בניסן שנולד בו יצחק אבינו, כי אמר הקב"ה הריני מערב שמחתכם שמחה בשמחה. ולבסוף כשהעמיד משה המשכן באחד בניסן נתקיים בו "ותשחק ליום אחרון" (משלי לא, כה), שאמר להם בואו להקים את המשכן, וכשראו שאין עולה הדבר בידם, התחילו טוענים ובאים אצלו שנאמר (שמות לט, לג) "ויביאו את המשכן אל משה", וראו כולם שרק הוא שיכול להקים המשכן.

לא יגרע מצדיק עיניו

ובתנחומא (שם) סמכו זאת על הכתוב (באיוב לו, ז) "לא יגרע מצדיק עיניו", שכל אותם ג' חודשים אחר שנגמרה מלאכת המשכן היו מבקשים חכמי הלב שבישראל להעמידו ולא היו יכולים, והיו יושבים ומצפים ישראל אימתי תבוא שכינה ותשרה בו ונצטערו כולם בדבר, עד שאמר לו הקב"ה למשה, לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן, לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו, והכל בשבילך, בכדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד, שוב אינו עומד לעולם. וכך העמידו ופרקו משה כל שבעת ימי המילואים, עד ליום השמיני בראש חודש ניסן שהעמידו ושוב לא פרקו, וברכס שתשרה שכינה במעשי ידיהם.

אברהם הוליד את יצחק

ועוד דרשו בתנחומא (שם) מה שכתוב 'לא יגרע מצדיק עיניו' על אשר צר הקב"ה קלסתר פני יצחק בדומה לאביו. והוא כמו שאמר רבי לוי במסכת

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועות והצלחת:

פבל נסים בן מרינה, יוסף בן אלישבע הדסה לזיווג הגון: נתנאל בן סיגל, אוריאל בן לאה. להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת

רה"י רבינו חיים פנחס שיינברג
בן הרב יעקב יצחק צ"ל,
ראו דור דרוו בן רונית.

בבא מציעא (בדף פז ע"א) וכן הוא בתנחומא (תולדות, א) שבשעה שנולד יצחק לאברהם כשהיה בן מאה שנה, היו מרגנים ליצני הדור ואומרים שמאבמלך או פרעה נתעברה שרה, או שמא הביאו אסופי מן השוק, אבל ציווה הקב"ה למלאך הממונה על יצירת הוולד שיעשה קלסתר פני יצחק כדמות אביו, וכאשר נהפך תואר דמות פניו להיות כאברהם, פתחו כולם ואמרו "אברהם הוליד את יצחק" (בראשית כה, יט).

אקים את יצחק

וזהו עוצם השמחה שהיתה בלידת יצחק באחד בניסן, כמו שאמרו שם בתנחומא (תולדות, ב) שעל שעה זו אמר שלמה (במשלי כג, כד) "גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו", שהיו הכל שמחים אז, שמים וארץ חמה ולבנה כוכבים ומזלות, מפני שאלמלא לא נברא יצחק לא היה העולם מתקיים, שנאמר (ירמיה לג, כה) "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני", ואין בריתי אלא יצחק, שנאמר (בראשית יז, כא) "ואת בריתי אקים את יצחק".

ומשמעות הדבר, שליצני הדור רצו להכחיש מהות יצחק שכל ביאתו לעולם בכדי להעמיד זרע ישראל הקדוש המובדל מכל העולם בכדי לפרסם הוד מלכות הכורא ב"ה בעולם, וטענו בליצנותם שיצחק הרי הוא כמותם חלילה, כפרעה ואבמלך וכיוצא, אמנם הוכיח הקב"ה לעין כל שאברהם הוליד את יצחק, וכפי שכבר ראו כולם שאברהם מובדל מכולם בכל מעשיו, כן הוא מהות בנו יצחק, ובכך נתפשט השמחה הגדולה בעולם כולו, שהנהגה בא ונתגלה מי שיבוא על ידו התכלית האמיתית של בריאת העולם.

או ימלא שחוק פינו

ודרך ליצנות זו היא שהיתה בעוכרי ישראל והביאה אותם לחטוא בעגל, שהיה הדבר מפני שדימו שמנהיגות משה הרי היא כמנהיגות כל אדם כאמור, וכפרתם תלויה היתה בכך שבינו שרק בו בחר ה' להעמיד למשכן ולהשכין השכינה בעולם. ואת זה הוסיף משה מדעתו כשהעמיד ופירק

למשכן בכל שבעת ימי המילואים, מתוך שדרש ולמד מה שציווהו הקב"ה 'הקמות את המשכן' כאמור, כי רצה לעורר בישראל את ההשתוקקות והציפיה ליום אחד בניסן בו נולד יצחק, בכדי לבטל בכוחו מישראל שורש ליצנות זו שהביאה אותם לחטא זה, ובכך יכופר עוונם, וכמו שביאר המגלה עמוקות (בפ' שמיני, ובפ' ואתחנן אופן רז) שידע משה שרק בכוחו של יצחק שנולד בניסן יתעורר השחוק דקדושה שיתגלה על ידו לעתיד לבוא, ויבטל את הליצנות והצחוק המדומה של ליצני הדור הללו.

מי הקים כל אפסי ארץ

ועל כך אמרו בכמדבר רבה (יב, יא) שעל משה נאמר "מי הקים כל אפסי ארץ", שכאשר הקים את אוהל מועד הוקם העולם עמו, שעד שלא הוקם המשכן היה העולם רותת, משהוקם המשכן נתבסס העולם. ועוד אמרו בכמדבר רבה (יב, ג ושם, ט) שעד שלא הוקם המשכן היו המזיקים מתגרים בעולם לבריות, אבל כאשר הקים משה את המשכן נאמר "ויהי ביום כלות משה", שכלו המזיקין מן העולם. ובילקוט שמעוני (נשא רמז תשיא) אמר רבי יוחנן עוד, שעד שלא הוקם המשכן היתה איבה וקנאה ותחרות ומצוות ומחלוקת בעולם, אבל משהוקם המשכן ניתנה אהבה וחיבה ורעות וצדק ושולם בעולם. כי ביום זה הכניע משה לס"מ וקשרו שלא יוכל לקטרט ומתוך כך הקים למשכן, כמו שאמרו בזהר פקודי (בדף רמ ע"ב).

שכינה ביניהם

והיה יום זה גדול בעיניהם יותר מכל הניסים שנעשו להם ביציאת מצרים ובמדבר, כמו שכתב הפנים יפות (במדבר ז, ב) שאף שנתגלה להם השי"ת ביציאת מצרים ועל הים והודו ואמרו שירה, ויותר מזה בהר סיני, עם כל זה לא היתה שכינה שרויה ביניהם, עד שהוקם המשכן ונתבטלה ליצנותם של אלו שרינו אחר משה שאינו יכול להקים המשכן, ונתכפר להם עוון העגל מתוך שנתגלה להם השי"ת במשכן והיתה דירתו ביניהם.

"שימני כחותם על ליבך" (שה"ש ח, ו)

משעור יום ה' בא תשע"ב

ב

והנה כאשר בא משה אל ישראל הרי שבזה התחברו ישראל אל הדעת, ועצם החיבור של משה רבנו עם ישראל המשיך להם תיקון הדעת, שיכלו להבדיל ביניהם לבין המצרים בין קדושת ישראל לטומאת העמים, ויכלו להשיג שמקומם במצרים אינו טוב והוא מקום של גלות והגלות אינה דבר מוכרח כלל, ולכן צריכים הם תיכף לצאת משעבוד לגאולה.

אמנם בזה לכד לא יכלו לצאת מזהמת מצרים, והיו צריכים לאור עליון שהוא למעלה מהדעת, כי 'דעת' היא ענין המושג בשכל ודעת האדם, אך קליפת מצרים הייתה קשה הרבה עד שהיו צריכים לאור עליון וגבוה מן הדעת בכדי להנצל ולשבר הקליפה, ואור זה הוא 'מקור הדעת' ושורשו שבשם אהי"ה. וכך הוא הדבר, שאפשר שיהיה לאדם דעת אמת ונקי, אך מחמת הזוהמה המלפפת אותו אינו יכול להוציא מן הכח אל הפועל את הדעת הקדושה והתכלית שמוֹרָה דעת זו, ובכדי שיוכל אדם להוציא את דעתו מן הכח אל הפועל צריך הוא למידת התום והיושר שהיא למעלה מן הדעת. וזה שאמר הקב"ה למשה 'כמה תאמר אל בני ישראל אהי"ה שלחני אליכם' כי שם אהי"ה הוא למעלה מן הדעת, ומכח אור עליון זה יכלו לבוא אל מידת התום והיושר ולצאת מזהמת מצרים.

ג

כי האמונה שחקק בנו הקב"ה במצרים היא שהקב"ה הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ומשיגח הוא יתברך בכל פרטי הבריאה כמו שהראה הקב"ה בכל עשר המכות, שהיה זה בכדי לחקוק את כל מידות ודרכי האמונה בנשמות ישראל לדורות עולם. ויתרה מכך, הראה הקב"ה לישראל שהקליפה המשעבדת להם היא בידו יתברך, וליבו של פרעה אינו בידו אלא הקב"ה הוא שמקשה את ליבו, ובכל זה רצה להראותם שאין דבר שנמצא חוץ להשגחתו יתברך, וגם הקליפה הקשה והרחוקה ביותר היא תחת ידו יתברך, ואין הדבר תלוי בתחנותים כלל, אלא הכל הוא בידו יתברך להנהיג התחנותים כרצונו.

אמנם מאידך ציוה הקב"ה למשה ללמד לישראל שצריכים הם לצאת

א

הנה בגאולת מצרים נגאלנו מתוך אתערותא דלעילא שהתעורר עלינו הקב"ה במידת רחמים ושם אהי"ה כאשר אמר למשה רבנו במעמד הסנה (שמות ג, יג) "ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, ויאמר ה' אל משה אהי"ה אשר אהי"ה, כה תאמר אל בני ישראל אהי"ה שלחני אליכם", כי מחמת תוקף השיעבוד והגלות, היו שרויים ישראל בטומאת מצרים, ולא היה בכוחם לצאת ולהתעורר עד שימשיכו עליהם את כל הקדושות הראויות לזה שיבואו לכדי גאולה, ולכך היו צריכים לאור עליון שיושפע עליהם במתנת חנם לשבר מעליהם את הקליפה הקשה של מצרים, ורק מתוך כך היו יכולים להתעורר מצד עצמם לצאת ממצרים.

ולאחר גילוי ידו החזקה של השי"ת במצרים צריכים היו ישראל להתעורר גם מעצמם מתוך שישמעו אל משה בכל דבריו, ועוד בנוסף לכך צריכים היו על ידי עשרת המכות לתקן את דעתם ולפרוש מכל דעת ודרך המצרים, ועל כל זאת, בכדי לצאת בפועל ממצרים צריכים היו לאתערותא דלתתא בדם המילה ובדם הפסח, ולהכין את קרבן פסח ולהפרישו ד' ימים קודם הפסח כמו שכתוב (בשמות יב, ג) "בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית", וכן ענין המצות שנצטוו לאפותם בזריזות וללא שיהיו כלל, שהיה גם זה כן בכלל כל התעוררות ישראל מצידם לצאת ממצרים.

וסוף דבר שהיו מצווים לעשות ולהתעורר מצידם בכדי לצאת ממצרים הוא מה שנאמר (שמות יא, ב) "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", וכפי שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית טו, יד) "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", וכמו שאכן עשו ישראל את מצרים כמצולה שאין בה דגים כמובא במסכת ברכות (בדף ט ע"ב) ופסחים (בדף קט ע"א), וכנאמר (שמות יב, לו) "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים".

ממצרים בכוחות עצמם, וכענין שנצטוו אז באכילת הפסח (שמות יב, יא) "וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידיכם ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה". ולזה היו צריכים הכנה גדולה בדם הפסח ודם המילה, ובכל מעשה הפסח והמציאות, ומלבד זאת שהיו צריכים לילך וליקח עימם הזהב והכסף וכל טוב מצרים, ובכל זה היתה יציאתם תלויה במעשיהם, מתוך התעוררות מחשבה דיבור ומעשה בכל המצוות ובדברי משה רבנו אליהם.

וכך הוא בפרטות אצל עבודת כל אדם, שמחד ענין האמונה הוא שכל עניניו מושגחים בפרטי פרטות, וכל עליותו ודרך קרבתו וכל עניניו הרוחניים והגשמיים בידו יתברך הם, ומאידך צריך הוא להתייגע ולהשתדל על כל דבר שירצה להשיג הן ברוחני הן בגשמי. ובלא זה שיהיה נשמר כדבעי בכל מצוות לא תעשה וישתדל ויטייגע בכל מצוות עשה, לא יוכל לבוא אל מקום של קרבה, ולא יוכל לצאת מצד הקליפה כלל.

ד

אמנם בדבר זה שהוא מידת התום והיושר שהיא למעלה מהדעת הנמשך ומאיר באדם משם אהיה, יוכל להיות חדור באמונה מוחשית בו יתברך בכל מעשה השי"ת שעושה עימו, ויוכל להיות נשען וסמוך אצלו יתברך בכל דרכי האמונה, ומאידך ליתן את כל כוחו בדרכי ההשתדלות והיגיעה לצאת בעצמו מהקליפה ומהמפְּצָרִים.

ונרמז הדבר בכתוב (בראשית א, ה) "ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", ש'יום' הוא התגלות האמונה, ו'לילה' הוא זמן החשיכה שאין האמונה מגולית, וכאשר יש לאדם התחזקות והוא דבק באמונה ובתפילה להשי"ת, הנה בזה נחשב הוא שנמצא במדרגת 'יום', כי ענין היום הוא שמשפיע הוא לכל השפיעים, אמנם כאשר צריך הוא לפעול מעצמו ולהתייגע בדרכי ההשתדלות, בזה נחשב הוא במדרגת 'לילה'. ומתוך מידת התום והיושר יכול האדם להיות קשור באחדות השלם הנקרא 'יום אחד', וכענין 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', כי אז אינו כענין 'יום' ולא כענין 'לילה', אלא הוא כנגד מדרגת הכתר, שאין במדרגה זו הבחנה של יום ולילה כנודע.

ה

ודוד המלך זכה לזה בשלימות, כי מחד היה דוד המלך כולו אמונה ותפילה, כמו שאמר (תהלים קט, ד) "ואני תפילה", וכל הדרך שהנחיל לישראל היא עבודת אמונה ותפילה, והיא עיקר מדרגתו של דוד המלך. אמנם מאידך היה דוד המלך יגע וטורח בדרכי ההשתדלות עד הקצה, כמו שכתוב (תהלים קלב, ד-ה) "אם אתן שנת לעיני לפעפעי תנומה, עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב", והלך בדרכי הטבע וההשתדלות לקנות את מקום המקדש מִאַרְוֶה היבסי כמובא בספר שמואל ב' (פרק כד) ובדברי הימים א' (פרקים כא-כב), והגם שהיה יכול להכניע אויביו בניסים ומופתים, היה מנצחם בדרכי הטבע וההשתדלות, כמו שאמר (תהלים יח, לח) "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם", מה שאין כן חזקיהו שלא היה במדרגתו של דוד, מנצח היה בדרך נס, כמובא באיכה רבה (פתיחתא ל) שבאו חיילי סנחריב וצרו על ירושלים ואמר חזקיהו לקב"ה אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה, אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקב"ה אני עושה, שנא' (במלכים ב' יט, לה) "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור". וזהו מחמת שהיה מאיר על דוד אור הכתר משם אהיה בתמידות, וזכה וקנה למידת התום והיושר בשלימות, ולכן זכה בב' הבחנות הללו עד הקצה, שמחד היה כולו אמונה ותפילה, ומאידך היה טורח ויגע על התכלית בכל דרך השתדלות שהיה בידו.

ו

ולמידה זו זכו ישראל ביציאתם ממצרים, שהאיר בהם אור הכתר בכדי שיקנו למידת התום והיושר ויהיו יכולים שיאיר בהם מחד סוד האמונה שה' ב"ה הוא שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים ואין עוד מלבדו, ומאידך יטרחו בכוחות עצמם בכל ציווי השי"ת למשה, שבזה יצאו הם מכוחם ממצרים. ונרמז הדבר כמה שנאמר על יציאת מצרים (בשמות יב, יז) "בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורותיכם חוקת עולם", ש'בעצם היום' מורה על האמונה

שהוא יתברך לבדו הוציאנו, ולא יכולנו בכוחנו כלל ליצא מטומאת מצרים, ומאידך כתוב (שמות יג, א) "ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים", שְׁמוֹרָה לשון זו שיצאו כביכול מכוחם, וזהו מכח מה שהיו זוכים להארת הכתר ולמידת התום והיושר שהיא למעלה מן הדעת, כי דרך מידה זו שעושה האדם את המצווה עליו בכל כוחו, ואינו מתחכם לידע כיצד הדבר משתווה לענין אמונתו.

ז

וזהו שנאמר (בשה"ש ח, ו) "שימני כחותם על ליבך כחותם על זרועך", ש'כחותם' נוטריקון 'כח-תם', כי הנה כאשר האדם במדרגת 'יום' בהירה לו האמונה וממעיט הוא בדרכי ההשתדלות, אמנם כאשר הוא במדרגת 'לילה' ודרכי הטבע וההשתדלות, ממעיט הוא בדבקות באמונה. ועל זה נאמר 'שימני כחותם על ליבך', שכאשר נצרך האדם לדרכי ההשתדלות, צריך הוא למידת התום והיושר, שיהיה חקוק אז על לבו ענין האמונה, ולעולם ישאר רשימו חזק של האמונה בליבו (כי 'חותם' מרמז על ענין הרושם, וכשם שחותם לעולם משאיר רושם במקום חותמו), וכן להיפך, שכאשר הוא דבוק בדרכי האמונה והתפילה, הנה על אז נאמר 'כחותם על זרועך', שיזכור שלעולם תלוי הדבר ביגיעתו וטרחתו על דרך ה' וקיום התורה.

ולזה אין יכול לבוא האדם אלא כאשר יאיר בו אור הכתר משם אהיה הנקרא 'יום אחד', שאין בו הבחנה של יום או לילה, כי הוא כולל שניהם, וזהו מכח מידת התום והיושר שיקנה האדם בדרך ה'. וזהו 'שימני כחותם' שהוא 'כח התם' כאמור, כי ה'תם' יכול לעבוד השי"ת בלא קושיות ועקמימות דעת המונעת ממנו את עבודת השי"ת והשגות האמונה, כי מאחר שמתנהג הוא בתום ויושר אינו חפץ אלא בעשיית רצונו יתברך, גם כאשר אין הדבר מושג בשכלו ודעתו.

ח

והנה חמדת הממון היא עשר כתרין דמסאבותא, שכאשר יש לאדם חמדה לאגור ממון, ומחשב בממון תכלית, הוא הריחוק הגדול ביותר מהשי"ת, כי בזה תולה את כל תקותו על הממון ונעשה לו כאלהים, וכענין הכתוב (דברים כט, טז) "ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם", ש'כסף' הוא צד הזכר שבקליפה ו'זהב' הוא צד הנוקבא שבקליפה, והוא קצה ההשתדלות שמחפשים בני האדם ומתרחקים מהשי"ת. וכל עשירות לאדם צריכה לבוא מצד הקדושה לבד, כי יש עשירות דקדושה ויש עשירות מצד הסטרא אחרא וכמובא בתיקון"ז (בתיקון כא, ד ס"א ע"א) 'אית אילנא לתתא... ודא סמאל', מאן דאעבר על אורייתא אתשקייא מההוא אילנא ואתפרנס מיניה' (-יש אילן למטה בסטרא אחרא... וזהו הס"מ, ומי שעובר על מצות התורה הוא מקבל שפע מזה האילן ומתפרנס ממנו), אמנם עשירות מצד הקדושה אינה שייכת אלא בשתי צדיקים, שהם יוסף הצדיק ושלמה המלך.

כי כשם שעשירות מצד הסטרא אחרא נמשכת ממלאך טמא, כך להבדיל עשירות דקדושה נמשכת היא מהשי"ת בעצמו, וכמו שאמר ה' למשה רבנו בלוחות השניות "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים" (שמות לד, א), ואמרו במסכת נדרים (בדף לח ע"א) שמשם נתעשר משה, שקיבל משה רבנו עשירות מהשי"ת בעצמו, ויוסף הצדיק ושלמה המלך שהיה להם את שלימות הדעת הנמשך מנשמת משה רבנו, יכולים היו להמשיך את העשירות בפועל.

כי הנה על משה רבנו מאיר לעולם אור הכתר, ומצד זה יש בו לכל דרכי מידת התום והיושר בשלימות, כי מתוך הארת הכתר, גם כל עשירות דעלמא, שהוא קצה דרך ההשתדלות, אינה מרוחקת מהשי"ת, כי כל שפע הכסף והזהב שמצד הארת הכתר הם בכדי לפאר את משכן ה' ואת בית השי"ת ולגלות בו את מלכות ה'. ויוסף הצדיק היה מגלה לכל דרכי האמונה בשלימות והיה הקב"ה מדקדק עימו בזה כחוט השערה, כמו שדרשו בשמות רבה (א, י) שעל כך שאמר יוסף לשר המשקים (בבראשית מ, יד) "כי אם זכרתני איתן... והזכרתני אל פרעה", ניתוסף לו בבית האסורים עוד שתי שנים. ומאידך שלמה המלך שלם היה בכל השתדלות ויגיעה וטרחתו בכל דרכי הטבע על בנין בית המקדש, ולקח לכל הכסף והזהב שבעולם בכדי לפאר בו לבית ה', ומכל מקום היו יוסף ושלמה שלמים במידת התום והיושר האמורה, מתוך שהיו דבקים בדעתו של משה ובאור הכתר שהוא למעלה מן הדעת, ולכן הם לבד שזכו בכל הדורות לעשירות דקדושה.

הימים ולהביא לגאולתם, כי 'מה שהיה הוא' עולה בראשי תיבות משה ועליו נתנבא יעקב (בראשית מט, י) "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה ולו יקחת עמים", 'ש'שילה' עולה כמנין 'משה' כמו שאמרו בזוהר בראשית (בדף כה ע"ב), כי במלך המשיח תשרה נשמת משה רבנו, ובכדי שיוכלו ישראל לקיים את הדעת של משה יצטרכו למידת התום והיושר הנשפעת מה'דעת' של משה.

יא

ודרך מידת התום והיושר שתתגלה לעתיד מצד ה'דעת' של משה היא, שמלבד מה שיאיר הקב"ה את אור הגאולה מלמעלה שהוא ענין אתערותא דלעילא, ותתגלה האמונה לעין כל ויראו איך אדון השמים והארץ הוא שעשה עושה ויעשה לכל המעשים, ויראו כל אפסי ארץ איך מלכותו יתברך בכל משלה, כנג זה ובנוסף לכך יהיה נצרך שיאיר אור הגאולה גם מלמטה, שהוא ענין אתערותא דלתתא. שתחילה נצטרך לצאת מגלות לגלות, היינו שנצא מב' הסתרות להסתרה אחת, כי כעת אין אנו מבינים שאנו בגלות, ואין אנו מבינים מהי משמעותה של גלות וריחוק מהשי"ת, אך כאשר יפציע אור הגאולה, נצא תחילה מהסתרה אחת, ויהיה בנו דעת ושכל להבין שאנו בגלות וריחוק מאור פניו יתברך, ומתוך כך נבקש את מלכותו יתברך את בית המקדש ומלכות בית דוד, שכל זה הוא כנגד כל דרכי ההשתדלות בקרבן פסח ודם המילה, כי נחפוץ תיכף ומיד לצאת מן הגלות, וכשם שרצינו במצרים להזדרז לילך אחרי השי"ת, כך נחפוץ בגאולה הקרובה לצאת מעצמנו מהגלות, ולראות בבנין בית המקדש השלישי, שהוא הבית הנצחי שלשמו ברא הקב"ה את כל העולמות.

וכשם שנתן הקב"ה מכת דם במצרים, וזכה שבר לכל תאות וחמדת הממון של המצרים שהיה כל משענתם על היאור, כך ישבר הקב"ה לעתיד את כל משענת ותקות העולם על הממון, וישליכו הכל אלילי כספם וזהבם, כי יתגלה בעולם גדולת ה' יתברך שהוא מקור כח השפע, כמו שכתוב (תהלים קטו, ג) "ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה, עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם", שיעלה האדם את כל בטחונו על השי"ת, שכל אשר יבקש האדם בידו יתברך למלא מבוקשו ואין דבר התלוי בממון. כי תחילת האמונה בהשי"ת היא לאחור שיבטל האדם את משענתו על הממון, וזכה תבחן אמונתו, כמו שאמר שלמה (במשלי יז, ג) "מִצָּרְף לַכֶּסֶף וְכוֹר לְזָהָב וּבֹחֵן לִיבֹת הַ", והדרך שְׁתִּשְׁרָה סוד האמונה באדם ויוכל לילך לפני השי"ת באמונה הוא במידת התום והיושר, וכענין הכתוב (תהלים קא, ו) "הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תְּמִים הוּא יִשְׂרָאֵל".

"הנה ימים באים.. והשלכתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'".

לציבור הקודש וכלל ישראל הזוכים ומתבשמים מזוי שכינה לאורם של גליונות וכתבי הקודש היוצאים מידי שבת בשבתו, וכן הקונטרסים והחבורות היוצאים מידי זמן הנושאים את דברי תורתו ושיעוריו של

מו"ר מרן הגאון הינוקא שליט"א

וכפי שידוע, אשר אלפים רבים ברחבי הארץ והעולם זוכים ומתבשמים מתורה זכה זו, ות"ח רבים מקיימים בהם שיעורים תמידים כסדרן, בארץ ובחו"צ לה, וכולם מעידים ואומרים כאחד אשר התחולל בהם מהפך עצום מעצם ההתודעות לדברי הקודש החודרים לכל לב ומפלים דרך במים רבים ושיטפון העולם לשכון בטח, ולפעול נחת ושמחה לפני ה'.

על כן הננו בקריאת חיזוק לכל חכם לב ואשר נשאו ליבו להצטרף למערך הרכזים לשמש ברכו ונציג דברי התורה באזור המנורים, ניתן להורשם אצל הרב יהודה ישראלי במוקד הקו יפוצו טל' 076-599-5991 שלוחה 1 | במייל: a4506506@gmail.com

וכך כל הצדיקים שזכו והמשיכו לסוד העשירות דקדושה, היה זה מתוך שדבקו בדרכם של יוסף הצדיק ושלמה המלך שהיו בטלים לנשמת משה זוכה הוא לבדו בעשירות מאת השי"ת בעצמו, שהוא עשירות דקדושה. וזה שאמרו במסכת סנהדרין (בדף ק ע"א) שבמערכא אמרו בשם רבא בר מרי שעתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, ש"י עולה בראשי תיבות שלמה יוסף, כי כל הדבק בנשמת משה ונקרא צדיק זוכה בסופו לעשירות דקדושה ממידתם של יוסף ושלמה.

ט

ובציאת מצרים שהיו כל ישראל דבקים בדברי משה רבנו, ונטלו דעתם ורצונם לדברי משה וכמו שכתוב (שמות יד, לא) "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", בזה נכללו במשה ונקראו צדיקים על שמו, ונכללו בש"י עולמות שהם יוסף ושלמה, ומתוך כך יכלו לבוא לכדי עשירות דקדושה. וזהו שהבטיח הקב"ה לאברהם 'וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול', שהבטיחו בזה שיבואו ישראל למדרגה גדולה כל כך, עד שיזכו לעשירות דקדושה, שאין הכסף והזהב כאמצעי להשגת המזון וצרכי האדם. שהרי יצאו ישראל למדבר שאין שם תועלת בממון, ועוד שהרי כל מזונם היה מאיתו יתברך, וכן שאר צרכיהם היה מאיתו יתברך, כמו שכתוב (דברים ת, ד) "שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה", אלא שהיה זה עשירות דקדושה מתוך שלא היה כל כסף וזהבם אלא בכדי שיוכלו לקיים את דעתו של משה בפועל, לקבל את התורה ולפאר למשכן ה', כמו שכתוב (תהלים קה, לו) "ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל".

וזהו שאמר הקב"ה למשה (בשמות ג, ז) "ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את מכאביו" ודרשו זאת בשמות רבה (ג, ב) שאמר לו הקב"ה למשה, אתה רואה ראייה אחת ואני רואה שתי ראיות, אתה רואה אותן באין לסיני ומקבלין תורת, ואני רואה אותן מקבלים תורת זו 'ראה', ו'ראיתי' זו ראיית מעשה העגל, וכנאמר בו (שמות לב, ט) "ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא". היינו שראה הקב"ה שעל ידי העשירות יוכלו לבוא לקיום דעתו של משה ולקבל התורה, וכפי שנאמר במשה 'פסל לך' שבזה זכה למדרגה גדולה יותר בקבלת התורה, וכנרמז בכתוב (תהלים קיט, עב) "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף", שהוא מדרגת גדולה שזכו ישראל בקבלת התורה מתוך מדרגת העשירות שהשיגו ביציאת מצרים. אך ראה הקב"ה גם שכאשר נתרחקו ומאסו במשה רבנו כמו שאמרו בחטאם בעגל (שמות לב, א) "כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו", הנה בזה הפסידו לעשירות דקדושה, ולכן נותר זהבם שלא מצד הקדושה ונתנוהו לעגל, שהוא "עצבי הגוים כסף וזהב" (תהלים קלה, טו), וכענין הנאמר בעגל (שמות לב, ב) "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם", כי בזה שנתרחקו ממשה לא היתה עשירותם כשל יוסף ושלמה.

ועל כך אמר הקב"ה למשה 'אהי"ה אשר אהי"ה', ורמז לו בזה שיהיו ישראל בגלות זה, ויהיו שוב בגלות אחר כמו שאמרו במסכת ברכות (בדף ט ע"ב). כי מחמת הארת הכתר זכו לכל דרך התום והיושר ועשירות דקדושה, אמנם מפני שנתרחקו ממשה מתוך כספם וזהבם עד שבאו למעשה העגל, וכמו שרמז משה רבנו בתוכחתו (דברים א, א) "ודי זהב" כמו שאמרו דבי רב ינאי במסכת ברכות (בדף לב ע"א) שאמר בזה משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל, הנה מזה נמשכים כל הגלויות ובפרט גלות האחרון, שעל זה אמר הקב"ה למשה 'אשר אהי"ה', שלעתיד יגלה הקב"ה את השם אהי"ה בכדי להמשיך לכל ישראל את נשמת משה רבנו.

וכמו שאמר שלמה (בקהלת א, ט) "מה שהיה הוא שיהיה" ואמר הרעיא מהימנא בזוהר משפטים (בדף קכ ע"א) וכן אמר רשב"י בתיקוני"ז (בתיקון סט, דף קיא ע"ב) שרימז בזה לשלמה למשה שעתיד להתגלות לישראל בסוף

קחו חלק במפעל הקודש

ינאי

מפעל חינוכי וחינוכי

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות

076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com